

ב

מס' 2/ח

מישיבת ועדה החוקה, חוק ומשפט
ירושלים, יום ג', כ"ה באדר תש"ו 14.3.50

חברי הועדה הנוכחית:

- נ. ניר - היו"ר
- ע. אסף
- י. בדר
- ח. בן-אשר
- י. בר-יהודה
- ד. בר-רביהאי
- א. ג'רג'ור
- ב. ז. די-נבורג
- ז. ורהכמיג
- י. הררי
- ק. כהנא
- מ. ד. לוי-נשמיין (באחור)
- י. לט
- א. לנקין
- א. פרמינגר
- ח. רובין
- י. קורני
- י. קליגנוב
- א. חבורי

מוזמנים:

- שר המשפטים מ. רוזן
- ח. וילקנבלד - משרד המשפטים
- מ. פיאמנטה - משרד לערבית.

חוק בדבר מניעתו וענייתו על המעט היסודי עם.

היו"ר נ. ניר: לב"כ משרד המשפטים יש תיקון בחוק זה.

ח. וילקנבלד: תיקוני הוא בסעיף 10 במקום המליץ:
ונחתמה מטעם ישראל ביום ד' באלול
תש"ט, 17.8.49, וביום ה' בטבת תש"י, 28.12.49 החליטה עליה
הכנסת כי יינתן לה אישור, חבאנה המליץ: "ונחתמה מטעם מדינת
ישראל, ונחאשר, בהתאם להחלטה הכנסת, ע"י מדינת ישראל."

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
14.3.50
חוק בדבר מניעתו וענייתו
של חמסע הלמדה עת.

ה. וילקנפלד: מאז הישיבה האחרונה של הועדה, בענין
זה, הופקדה בידי המזמיר הכללי של
האומה המאוחדות, תעודת הנישור של האמנה הזאת מחצית מדינת ישראל.
יש לתת ביטוי למאורע זה, בנוסח של מעיקף 10.

ר"ל.

י. ברייהודה:

האם הממשלה תרשבת מי יכול להיות
מטב לשר יאא לחוכמה ולא יתמנה שר אחר
להיות אחראי על משרדו, כלומר, שהאחריות תעבור לפקידים שאין להם
אחריות טרלמנטארית? מטב אשר נוצר כאשר לר הבחון יאא לחוכמה?
גם כשהוא יאא לחוכמה בחור ראש הממשלה, הוא יאא גם בחור לר
הבחון.

מה היסוד המרלמנטארי לדבר אשר קראתי
בעתונות, על "מגן שר"? מי החליט על זה, ומה זה?

ז. ורהמטיג:

היה חיכף תיקון, ונאמר כי אין זה נכון.

י. ברייהודה:

זה היה דבר אחר. אני שואל מה הוא היסוד
המרלמנטארי לתואר "מגן שר"?

לר המשפטים ס. רוזן:

אין לזה כל יסוד מרלמנטארי וגם לא היחה
על זה כל הודעה רשמית על הממשלה. עד
כמה לאני זוכר, הדבר הזה הומיע רק בעתון אחד. לא היחה כל החלטה
על מגן-שרים, ואני צריך לאמר כי לעשרי, דבר כזה אינו קיים.
אם היחה הודעה כזאת בעתון, היא היחה בלתי מוסמכת, כי לא היחה
כל החלטה כזאת.

אשר לשאלתו הראשונה של ברייהודה. נתמנה
מלא מקומו של מר בנגוריון בחור ראש ממשלה. היות ולא נתמנה ממלא
מקומו למר בנגוריון בחור לר הבחון, הוא נשאר אחראי למשרד הבחון,
גם בחוכמתו. הוא גם עומד עם משרד זה, למעשה, בקשר מתמיד.

ז. ורהמטיג:

שר המשפטים אמר בענין כי הממשלה מכינה הצעת
חוק בענין אישור אמנות וחוקים. באיזה

מטב נמצאות ההכנות האלה?

ג. המשפטים ס. רונן:

משרד המשפטים מכין הצעה בענין זה, והעבודה הזאת, בשלבה הראשון, נתיימה. הכוונה היא להכין חוק סדרי השלטון חדש, הרבה יותר מקיף מסקודת סדרי השלטון והמסעם. בתוך החוק הזה יהיה כרוך בשאלת אישור חוזית ואמנות, וכן גם הרבה שאלות קונסטיתיוציוניות שנחשורת אגב דיוניה שו ניי. אבל החוק הזה צריך לעבור דיון רחב יותר במשרד המשפטים ואח"כ יועבר למללה. יתכן שלגבי שאלה זאת, כמו לגבי שאלות אחרות, לא נוכל לתכרות ונאמרך לחוקק חוק מיוחד, אם כי אין אני שבע-ראון ממלאי-החקיקה, והייתי מעדיף - אם זה היה אפשרי - להכליל כמה שאלות כאלה, בחוק אחד מקיף.

ח. רובין:

לפני כשנה, כשר המשפטים ספר באחת הישיבות הראשונות של הועדה, על תכניות משרד המשפטים, הוא סיפר בין היתר על תכנית קרובה להגשת הצעת חוק אזרחות. קראתי אמנם בעתון דברי מענייני מאוד בענין זה, אבל נוסף לזאת מענין אותי לדעת מה מצב הדברים בשטח זה ומתי תוגש לכנסת הצעה כזאת.

ז. המשפטים ס. רונן:

המצב בשטח זה מדאיג גם אותי. החוק נמצא בפני המללה זמן רב, והיו בממשלה דיוניה לא מעטים בשטח זה. אגב הדיון בחוק הזה, נתעוררה שאלה מה יהיה הדין כאשר היהודים העוליים ארצה יקבלו אזרחות באופן אוטומטי, עת עליהם, או - כפי שמנחתה זאת אלה שצורר את השאלה - ייראו כאזרחיים. היות והיתה דעה כזאת, הוחלט לסנות באמצעות משרד החוץ לכמה מומתים בכמה ארצות, כדי לברר איך מעשה חסיקה כזה במדינת ישראל, ישפיע, למשל, בשאלת הנתינות הכמחלה. עדין לא נתקבלו כל התשובות.

אני עכשיו שוקל אם לא להוציא בענין זה חוק מעבר, הוראות שעה, בכדי לתת את האזרחות על כל פניה לכל אלה שנמנאים כבר בארץ ונרשמו בתור הושבים, אינני יכול לחייב בענין זה את הממשלה, ואף אני עוד לא החלטתי בענין זה ואינני

שר המלחמה מ. רויזן:

יודע איך הדבר הזה יתקבל על דעת הועדה. בענין הזה, מאוד מאוד לוחץ עלינו המצב בכמה ארצות. רק אתמול הייתה מנייה דחופה אלינו מטעם הקרן הקיימת, אשר יש לה מחלקה מיוחדת המטפלת בהצלת רכוש הנעדרים. בכמה ארצות, בעיקר בארצות מזרח אירופה, קיים מצב מסונה, שכאשר הם מלאימי רכוש, הם מוכנים לשלם מינויים, אבל רק לנתיני חוץ. נמצאים בארץ אלפי רבנים על יהודים - למשל, יהודי צ'כוסלובקיה ופולניה - בעיקר מאלה שעלו בזמנו באופן גלתי ליגאלי, ואין הם יכולים להשתחרר מנתינותם. הם עזבו את רכושם ובאו ארצה. אני צריך לאמר כי הרבה יותר טוב הוא מצבם של אלה שעדין נמצאים שם, ומתכוונים לעלות ארצה, מכיון שלמי הידיעות עבדינו, הם מצאו כבר דרך לממש את רכושם. אלה שנמצאים כבר בארץ ועזבו את רכושם באותן הארצות, יש להם סיכוי לקבל מינויים אם הם ישתחררו מנתינותם הקודמת. גם מתוגים אחרים קיים לחץ גדול, להנהיג אזרחות ישראלית. אני שוקל אם להניח לפי שעה את השאלה הראשונה ולהנהיג את האזרחות על כל פניה לגבי אלה שהם תושבים. מבחינה אממית, חקיקה כזאת מאוד לא ראויה.

החלטה הממלכה בדבר עריכת ביטול חוק

היו"ר נ. ניר: הדיון במעיקו זה נגמר. עלינו להצביע.

הצעת בר-יהודה: "הועדה קובעת כי לא היה יסוד חוקי להחליט כי מותר להכריז על ער שהיא אינו יכול להקאר חבר ממשלה, וכל זמן שהחוק לא שונה, יש לממשלה רק דרך פרלמנטרית על שינוי הרכבה."

הצעת בר-רב-האי: "ועדת החוקה, חוק ומשפט, מציעה לכנסת לרשום בפניה את הודעת הממשלה מיום 21 בפברואר 1950."

הצעת י. בדר: "הועדה מודיעה לכנסת שהיא תביא הצעת תיקון חוק, המתאימה למקריה כאלה."

אני מציע הצעה זו:

"הועדה מחליטה:

- א. בהתאם לחוק הקיים אין הממשלה יכולה להחליט שער אינו יכול להקאר חבר ממשלה, ובמקרה שער מתפטר, על הממשלה לבקש מהכנסת אמון, בהרכבה ששונה;
- ב. להכניס הצעה לתיקון חוק, המתאימה למקריה כאלה.

י. הררי: אני מציע לקבל החלטה כזאת:

"הכנסת, אחרי ששמעה את הודעת הממשלה מיום 21.2.50, בדבר החלטה לגבי מקריה שרובו להשתתף בישיבות הממשלה ולמלא אחרי החלטותיה, קובעת שהודעה זו מעוררת שאלות חוק המעוררות חידר חתיקתי, שתבאנה בפני הכנסת ע"י ועדת חוקה, חוק ומשפט."

ברור שכמו לגבי כל עניני החוקה, את

יחלט על קבלת חוקה, הדבר הזה יכנס לחוקה, ואת יחלט על תקיפת חוקי-יסוד זה יכנס לחוקי היסוד.

ער המסמך פ. רוזן: אולי תפליט לשנות את הכותרת ולכתוב:

"ומטילה על הממשלה להכין הצעה מתאימה."

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
14.3.50
החלטת הממשלה בדבר שריח
שיחרור יציבות ממלכה.

הממשלה יכולה להציע לנו חוק כזה.

י. הררי:

אני מציע תיקון להצעת הררי:

י. לם:

"---המעונוח המדר החיקתי, ותחזור

לדון בעאלה לאחר שמליאת הכנסת החליט בפניני החוקה או חוקי-היחוד."

זה הינו יכול להיות חנאי.

י. קוסרי:

אני רוצה להציע הצעה אחרת:

ד. בר-רב-האי:

"ועדת החוקה, חוק ומשפט, מציעה
לכנסת לרשום בפניה את הודעת הממשלה
מיום 21 בסבואר 1950. יחד עם זאת
מציינת הועדה שההודעה היא מעוררת
בעיה קונסטיטיוטיונית, שזקוקה להצעת
תיקון מתאימה, בחוק המעבר הקיים."

ישנן שלוש הצעות, בי הצעת בר-רב-האי

היו"ר נ. ניר:

והצעת, זוהי אותה הצעה.

ה צ ב ה

- בעד הצעת י. הררי - 10.
- בעד הצעת י. בדר - 7.
- בעד הצעת ניר-בר-האי - 9.

הצעת י. הררי נחשבלה.

אני מציע תיקון להצעת הררי: שההצעה

י. בדר:

תחיל במליאת "להודעת הממשלה מיום

21 בסבואר 1950, אין יחוד בחוק הקיים."

בנוגע להצעתו של ד"ר בדר, אשר קודם

שר המשפטים כ. רוזן:

לכן הציע הצעה שהיתה כמעט נוחה, מבחינת

הממשלה, ועכשיו הופך לגמרי את עורו ומציע הצעה שאינה יכולה לגמרי

להתקבל על דעת הממשלה, אני מבקש לקבוע דבר אחד, אשר לדעתי אריך

להיות מומכר על דעת כל חברי ועדת החוקה: ועדה של הכנסת, או הכנסת,

אין ביח-המשפט, ואין הן יכולות לקבוע את אי-זה דבר הוא חוקי או

ר.ל.

ועתה החוקה, חוק ומשפט
14.3.50
החלטת הממשלה בדבר שרי
שיחרימו ישיבות ממשלה.

שר המשפטים פ. רוזן:

אינו חוקי. הפרלמנט אינו כרוסס הלכה בשאלות המשפטיות. את
מישהו רוצה לבחון את החוקיות של איזו פעולה שהיא שנעשתה ע"י
הממשלה, הוא צריך לפנות לבית-המשפט. את הפרלמנט חושב שמעשה
מפוייה של הממשלה, היה בלתי חוקי, הוא יכול לבחון זאת רק ע"י
הבטח אי-אמון.

את הממשלה תקבל את הצעת הררי, הררי
לא יהיה זה סחוך הודאה בזה שהיא עשתה משהו בלתי
חוקי, הממשלה מקבלת את ההודעה כלשוניה: נתעוררו שאלות
אשר מוטב להסדירן באופן תחיקתי.

י. בדר: אני מבקש את רשות הדבור.

היו"ר נ. ניר: שמענו את הוות'דעת שר המשפטים, אבל
אינני יכול לפתוח ברגע זה, בוויכוח
על השאלה היורידית.

ז. ורהמטיג: אני מציע תיקון להצעת הררי:
במקום "אחרי שמעו את הודעת הממשלה
מיום 21.2.50 בדבר החלטתה לגבי מקריה ששריה יסורו להשתתף
בישיבות ממשלה", לכתוב: "אחרי שמעו את הודעת הממשלה מיום
21.2.50 ביחס למקריה ששריה יסורו להשתתף בישיבות ממשלה".

אני מציע תיקון שני: למחוק את המימא
בהצעת הררי: "שחובאנה בפני הכנסת ע"י ועדת החוקה, חוק ומשפט".
אין הועדה צריכה לקבל החלטה על מה שהיא תעשה כאשר תהיה יוזמה
תחיקתית מאיזה צד שהוא.

י. קליבנוב: אני מציע להוסיף אחרי המליצה: "המערונות
הסדר תחיקתי", את המלה: "בהקדמ".

י. בדר: אני ביקשתי את רשות הדיבור.

היו"ר נ. ניר: אבל אני לא נחתי לך.

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
14.3.50
החלטה הממשלה בדבר ערר
"יחסימו ייבוט ממילה".

כשאדוני יחליט אחרת, אני אשתתף בלישי בה.
י. בדר:

איזה סדר זה? ליו"ר אין רשות לרירותים
לפתח וכו' לא לנתח את רשות הדיבור.

אורי אשר המשפטי נתן את המברור, היו
רומי המילה חבריה. אינך יוצא מן הכלל.
י. בדר:

אני יודע שאני המיד האחרון ברשימתך,
מהלי להתחבר מתי אני מבקש את רשות הדיבור.

הודעתי כי רומי המילה חברי; או יכול
ידברו, או לא אחד לא ידבר. אני מוכן
להצביע את הועדה רוצה לקיים עכשיו ויכוח על הוועדה של "ר המיזמי".
י. בדר:

אני מציע שבחוק הדיון תנתן רשות להודעות,
ועכשיו לא יהיו כוח ויכוחים.

אין צורך להחליט על כך; זה מקובל.
י. בדר:

ה צ ב ע ה

בעד הצעת י. בדר, להחליט את ההחלטה במליטה: "להודעות
הממשלה מיום 21 בסברואר 1950, אין יסוד בחוק הקיימת" -
נגד

הצעה לא נתקבלה.

(החתימות לי. בדר.)

הצעת ורהמיג, לכתוב במקום: "י. בדר החלטה לגבי
מקרה" - "ביחס למקרה"

נתקבלה.

הצעת ז. ורהמיג לחוק את המליטה: "שתובאנה במני
הכנסת ע"י ועדת החוקה, חוק ומשפט" -

לא נתקבלה.

בעד הצעת י. קליבנוב, להוסיף את המלה "בהקדמי", אחרי
המליטה: "הטענות החדר החיקתי"
נגד

10 -
מיעוט

הצעה נתקבלה.

(החתימות לז. ורהמיג.)

רל.

ועדת החוקה, חוק ומסמך
14.3.50
החלטת הממשלה בדבר קריית
יחסימו ישיבות ממלכה.

מתקורות שילח הרואה רגאליה: מה יהיה

היו"ר נ. ניר:

הסדר בהגאט הדבר לכנסת; האם יאנהנו

מביעה לקיי דיון, האם תאיינה תחתי גריות, וכו'. על זאת

צריכה להתלים הועדה.

אני מציע לדחות את הדיון על הרואה רגאליה,

י. סורני:

לישיבה הבאה.

אני חושב שהיו"ר יחיה תעמידו את המאלה

י. ברזיהודה:

הרואה רגאליה. ישנו תקנון, אשר לריו כל

מה יעברו קריאה ראשונה בכנסת והועבר לוועדה, צריך לחזור לקריאה

שניה בכנסת, עת כל מה שכתוב לגבי הקריאה השניה. יש מליצת הכנסת

איננה קובעת הועדה תחלים בעמה, הרי תוקידה של הועדה רק להכין את

החומר ולהגישו למליצת.

אני חולק על דעתו של ברזיהודה. היה עלינו

י. לוי:

לסתק את יד יורדנו אין צורך בתיקון;

על זאת החלטנו. מתקורות שאלה שניה, מה לעשות, יש החלטתנו זאת; האם

להביאה או לא להביאה בכני הכנסת, ובמה היא נקחה מלוח.

(י. ברזיהודה: הכנסת לא סברה לנו להתלים בעמה). היות וישני חילוקי-

דעות במאלה זאת ויש צורך לקיי דיון פורמאלי, אין כל ברירה אלא

לקבל את הצעת סורני, לעשות זאת בישיבה הבאה.

אני יד יורד בדיון כזה, הוא צריך להתקיים

י. ברזיהודה:

בועדה בכנסת ולא כהן. אין הענין הזה

במסבותנו. קיי תקנון. את מיהו מעקר עליו, הוא צריך לעשות זאת

בועדה בכנסת.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ג י ה

בעד ההצעה לדחות את הדיון במאלה הרואה רגאליה

- 11

לישיבה הבאה

- 8

נגד

מחליטים: לדון במאלה הרואה רגאליה

בישיבה הבאה.

ועדת החוקה, חוק ומלחמה
14.8.50

רל.

סדר ירידת מולדת

היו"ר נ. ניר:

ישיבותינו היו קבועות ביום ד'. הממשלה
העתיקה את ישיבותיה ליום ד'. כיון
שאנחנו מעוניינים כי שר המשפטים ישתתף בישיבותינו, עלינו להחליט
מתי לקיים אותן.

י. קוסוב:

אני מציע לקיים את ישיבותינו, שבוע
אחד ביום ב' ב-11 ולבוע אחד ביום ד'

ב-08.30, למירוגין.

י. בר-יהודה:

אני מציע שייקבע יום קבוע, כי כל דבר
שאינו קבוע, מכניס אותנו באופן אומומטי
לחתימה על ועדות אחרות, שלהן ישנה ימים קבועים. היום הקבוע
צריך להיות יום ד'. אין שום מוצא אלא שהממשלה לא חשב בימים
שיושבות הועדות. כל זמן שהממשלה לא תבין זאת ולא תסנה זאת,
מוכרחת אינו שהיא ועדה להיות מקובחת.

ע. ארמ:

אני מציע לקיים את הישיבות ביום ב'
בשעה 12.

ח.צ. דינבורג:

אני מציע לקיים את הישיבות ביום ד'
בשעה 11.

י. קוסוב:

אני מציע לבחור בוועדה בת שלושה חברים,
שחברר זאת.

י. ברר:

אני מציע לוועדתנו תמנה אל ועדת הכנסת
ותדרוש ממנה לעבד את לוח הועדות.

היו"ר נ. ניר:

ועדת המשנה של ועדת הכנסת החליטה בזמנו
כי ועדת החוקה וועדת הכנסת תתחלמנה:
כל אחת מהן חשב שבוע אחד ביום שלישי ושבוע שני ביום רביעי.

ויל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
14.3.50
סדר עבודת הועדה.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ג י ה

בעד ההצעה לבחור בוועדה שתגדר את ענין 7:
בעד ההצעה להחליט במליאת הועדה 7:

מחליטים: להחליט במליאת הועדה
על סדר עבודת הועדה.

מ.ד. לוין לוינסטיין: אני מציע לקיים את השיחות ביום

ג' בשעה 08.30.

י. לוי: אני מציע לקיים את השיחותינו ביום

ג' משעה 13.00 עד שעה 15.30.

י. קרוני: אני מציע שיו"ר ועדת הכנסת יזמן את

יוזבי-ראש כל הועדות יחד עם ב"כ

הממשלה, כדי להחליט בענין זה.

ח. רובין: אני מציע שנקיים את השיחותינו ביום ד',

ונבקש מהממשלה או מועדת הכנסת, להעתיק

את השיחותינן ליום אחר.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ג י ה

הצעה י. קרוני, שיו"ר ועדת הכנסת יזמן את יוזבי-ראש
כל הועדות עם ב"כ הממשלה, כדי להחליט בענין זה -

נתקבלה.

עד שתקבל החלטה בענין זה, ישיבה

ועדת החוקה, חוק ומשפט תתקיים ביום ד' ב-08.30.

הישיבה נפתחה בשעה 13.45.